

PWYLLGOR	PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU
DYDDIAD	17 HYDREF 2021
TEITL	CYNNYRCH ARCHWILIO MEWNOL
PWRPAS YR ADRODDIAD	AMLINELLU GWAITH ARCHWILIO MEWNOL AM Y CYFNOD HYD AT 30 MEDI 2021
AWDUR	LUNED FÔN JONES - RHEOLWR ARCHWILIO
GWEITHREDIAD	DERBYN YR ADRODDIAD, SYLWEBU AR Y CYNNWYS A CHEFNOGI'R GWEITHREDIADAU SYDD EISOES WEDI'U CYTUNO GYDA'R GWASANAETHAU PERTHNASOL

---

1. CYFLWYNIAD

1.1 Mae'r adroddiad yma yn crynhoi gwaith Archwilio Mewnol am y cyfnod o 1 Ebrill 2021 hyd 30 Medi 2021.

2. GWAITH A GWBLHAWYD YN Y CYFNOD

2.1 Cwblhawyd y gwaith canlynol yn y cyfnod hyd at 30 Medi 2021:

Disgrifiad	Nifer
Adroddiadau am Archwiliadau o'r Cynllun Gweithredol (2020/21)	4
Adroddiadau am Archwiliadau o'r Cynllun Gweithredol (2021/22)	10

Ceir manylion pellach ar y gwaith yma yng nghorff yr adroddiad hwn ac yn yr atodiadau amgaeedig.

2.2 Adroddiadau Archwilio

2.2.1 Mae'r tabl canlynol yn gosod allan yr archwiliadau o'r cynllun a gwblhawyd yn y cyfnod hyd at 30 Medi 2021, gan ddangos y lefel sicrwydd perthnasol a chyfeiriad i'r atodiad perthnasol.

TEITL	ADRAN	GWASANAETH	LEFEL SICRWYDD	ATODIAD
Rheoli Asedau TG yn Ystod Argyfwng (2020/21)	Cyllid	Ar draws yr Adran	Digonol	Atodiad 1
Cynllun STEM Gogledd (2020/21)	Economi a Chymuned	Cefnogi Busnes	Uchel	Atodiad 2
Ffioedd Cartrefi Preifat (2020/21)	Oedolion, Iechyd a Llesiant	Preswyl a Dydd	Uchel	Atodiad 3
Gorfodaeth Ffyrdd a Pharcio (2020/21)	Amgylchedd	Gwarchod y Cyhoedd	Digonol	Atodiad 4
Systemau a Diogelwch TG – Digonolrwydd Data	Cyllid	Ar draws yr Adran	Uchel	Atodiad 5
Datganiad Cyfrifyddu Harbyrau 2020-2021	Cyllid	Cyfrifeg	Uchel	Atodiad 6
Datganiad Cyfrifyddu Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd 2020-2021	Cyllid	Cyfrifeg	Uchel	Atodiad 7
Datganiad Cyfrifyddu Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru 2020-2021	Cyllid	Cyfrifeg	Uchel	Atodiad 8
Taliadau i Weithwyr Gofal (Rhan2)	Cyllid	Pensiynau a Chyflogau	Uchel	Atodiad 9
Taleion Newydd	Cyllid	Pensiynau a Chyflogau	Uchel	Atodiad 10
Grantiau Cefnogi Busnes Llywodraeth Cymru	Cyllid	Refeniw	Uchel	Atodiad 11
Cronfa'r Degwm	Economi a Chymuned	Adfywio Cymunedol	Uchel	Atodiad 12
Grant Cymorth Tai	Tai ac Eiddo	Digartrefedd a Tai Cefnogol	Uchel	Atodiad 13
Trefniadau Glanhau	Tai ac Eiddo	Tir ac Eiddo'r Cyngor	Cyfyngedig	Atodiad 14

2.2.2 Mae lefelau sicrwydd cyffredinol archwiliadau yn syrthio i un o bedwar categori fel y dengys y tabl isod.

LEFEL SICRWYDD	UCHEL	Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.
	DIGONOL	Mae rheolaethau mewn lle i gyflawni amcanion ond bod agweddau lle gellir tynhau ar y trefniadau i liniaru'r risgiau ymhellach.
	CYFYNGEDIG	Er bod rheolaethau mewn lle, mae angen gwella cydymffurfiaeth â'r rheolaethau a/neu gyflwyno rheolaethau newydd i leihau'r risgiau mae'r gwasanaeth yn agored iddynt.
	DIM SICRWYDD	Ystyrir bod y rheolaethau mewn lle yn annigonol gyda methiant i gyflawni amcanion.

3. GWAITH AR Y GWEILL

3.1 Roedd y gwaith canlynol ar y gweill ar 30 Medi 2021:

- Datganiadau Cyflogaeth (*Corfforaethol*)
- Cynlluniau Parhad Busnes a Gwersi a Ddysgwyd (*Corfforaethol*)
- Côd Rheoli Ariannol (*Corfforaethol*)
- Dyletswyddau Economaidd Gymdeithasol 2021 (*Corfforaethol*)
- Trefn Gwynion (*Corfforaethol*)
- Dynodiadau iaith (*Corfforaethol*)
- Defnydd o Gardiau Pryniant (*Corfforaethol*)
- Iechyd a Diogelwch Meysydd Chwarae (*Addysg*)
- Taliadau Bonws i Weithwyr Gofal (*Cyllid*)
- Grant Cymorth Busnes (*Economi a Chymuned*)
- Trefniadau Rheoli Prosiectau (*YGC*)

4. ARGYMHELLIAD

4.1 Gofynnir i'r Pwyllgor dderbyn yr adroddiad hwn ar waith Archwilio Mewnol am y cyfnod o 1 Ebrill 2021 hyd at 30 Medi 2021, sylwebu ar y cynnwys yn ôl dymuniad yr aelodau, a chefnogi'r gweithrediadau cytunedig sydd eisoes wedi'u cyflwyno i reolwyr y gwasanaethau perthnasol.

RHEOLI ASEDAU TG YN YSTOD ARGYFWNG

1. Cefndir

1.1 Oherwydd y pandemig COVID-19, mae nifer fawr o staff y Cyngor oedd yn gweithio yn ei swyddfeydd wedi gweithio o'u cartrefi ble'n bosib. Golyga hyn bod gwasanaeth TG y Cyngor wedi gorfod hwyluso hyn trwy sicrhau bod y cyfarpar ar gael, yn ddiogel ac yn cael ei ddefnyddio'n gywir gan staff.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau fod trefniadau addas mewn lle i reoli asedau TG y Cyngor yn ystod argyfwng COVID-19. Er mwyn cyflawni hyn, roedd yr archwiliad yn cwmpasu gwirio polisiau perthnasol, gwirio'r hyfforddiant sydd ar gael i staff y Cyngor a chysoni cofrestrau asedau TG y Cyngor.

3. Lefel Sicrwydd yr Archwiliad

3.1 Gwiriwyd y rheolaethau ar gyfer lliniaru risgiau. Mae asesiad yr archwiliwr yn dod i'r casgliad fod lefel sicrwydd yr archwiliad fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
DIGONOL	Mae rheolaethau mewn lle i gyflawni amcanion ond bod agweddau lle gellir tynhau ar y trefniadau i liniaru'r risgiau ymhellach.

4. Sgôr Risg Cyfredol

4.1 Mae risgiau'r archwiliad fel a ganlyn:

<u>Lefel Risg</u>	<u>Nifer</u>
UCHEL IAWN	0
UCHEL	0
CANOLIG	2
ISEL	0

5. Prif Ddarganfyddiadau

5.1 Derbyniwyd mynediad at fersiwn drafft o'r polisi '*Mobile Working Policy*' y Cyngor. Nodir mai nod y polisi yw lleihau risgiau mewn perthynas â'r canlynol:

Gweithio o bell, gweithio o adref, defnyddio dyfeisiadau eu hunain, gweithrediadau cyfreithiol yn erbyn y Cyngor oherwydd colli neu gam-drin data a niwed i enw da'r Cyngor oherwydd colli neu gam-drin data. Mae cynnwys y polisi yn ymddangos yn briodol ac yn cyflawni ei nod.

- 5.2 Archebwyd nifer o drwyddedau ychwanegol i wasanaeth *Virtual Private Network* (VPN) i alluogi niferoedd mwy o staff y Cyngor i weithio o'u cartrefi. Bydd peiriannau'r Cyngor yn caniatáu staff i ddefnyddio offer ychwanegol megis llygod ac allweddellau eu hunain cyn belled nad oes modd storio a symud data o'r offer (mae argraffydd gyda darllenydd cerdyn SD yn enghraifft o hyn). Mae trefn mewn lle fel bod angen i unrhyw aelod o staff sydd yn gweithio o adref gysylltu gyda swyddog o'r tîm diogelu gwybodaeth er mwyn gwneud cais i argraffu dogfennau o'u cartref. Bydd y tîm diogelu gwybodaeth yn penderfynu os yw'r cais yn angenrheidiol a phriodol o safbwynt diogelu data a gwybodaeth.
- 5.3 Derbyniwyd copi o gofrestr ffônau symudol y Cyngor. Ymddengys bod y gofrestr gyda chofnod o'r rhif ffôn, *network* y ffôn, IMEI, rhif SIM ac enw'r unigolyn sy'n gyfrifol am y ffôn. Mae rhif cyflog wedi ei gofnodi ar y gofrestr ond nid ar gyfer y rhan fwyaf o achosion. Eglurodd y Swyddog Swyddfa Rhaglen a Rheolaeth Categori bod hyn yn ymarfer newydd ers rhai misoedd gan eu bod wedi sylwi nad oes modd gwahaniaethu rhwng rhai aelodau o staff. O sampl o 15 aelod o staff a derfynodd eu cyflogaeth gyda'r Cyngor rhwng 01/04/2020 a 26/10/2020 ac oedd yn debygol o fod yn ddefnyddwyr TG, gwelwyd bod hyd at bedwar ffôn symudol ar y gofrestr yn parhau yn eu henwau. Cyfrifoldeb Rheolwyr Llinell yw hysbysu'r Gwasanaeth TG pan fydd staff yn gadael ac/neu fod eu cyfarpar ddim yn cael eu defnyddio mwyach.
- 5.4 Caiff cofnod o asedau TG y Cyngor a gaiff eu defnyddio gan staff megis gliniaduron a chyfrifiaduron eu cadw yn system '*TopDesk*'. O'r un sampl nodir ym mhwynt 5.3 uchod, gwelwyd bod saith allan o bymtheg cyn-aelod o staff gyda chyfrifiadur neu liniadur gyda'u rhifau cyflog hwy fel y 'defnyddiwr diweddaraf' yn y gofrestr asedau, gyda'r gweddill heb cofnod ar y gofrestr yn awgrymu nad yw'n berchennog o ased neu bod yr ased wedi cael ei ddsbarthu i aelod arall o staff ar ôl iddynt ymadael. Yn dilyn ein ymholiad i'r dyfeisiadau oedd yn ymddangos yn enwau cyn-aelod o staff, gwelwyd statws bod dau yn '*Donated*', un '*Available*' a phump '*In-Use*'. Mae categori '*Donated*' yn golygu bod ased wedi'i waredu ond heb ei ailgylchu (wedi eu rhoi i ysgolion y Cyngor neu sefydliadau tebyg). Golyga '*Available*' bod yr ased ar gael i aelod o staff a golyga '*In-use*' bod yr ased mewn defnydd gan yr aelod o staff cysylltiedig. Nid yw'n dderbyniol bod pum ased sy'n gysylltiedig â chyn-aelodau o staff wedi'u rhestru fel '*In-Use*'.

6. Camau Gweithredu

Mae'r Pennaeth Cynorthwyol Technoleg Gwybodaeth a'r Uwch Swyddog Statudol Diogelu Gwybodaeth wedi ymrwymo i weithredu'r camau canlynol i liniaru'r risgiau a amlygwyd:

- **Sicrhau bod y Polisi Gweithio o Bell yn cael ei gymeradwyo, ar gael i staff a bod y staff yn ymwybodol o'r polisi ar gyfer gweithio o adref.**
- **Datblygu modiwl o fewn Hunanwasanaeth Staff i alluogi Rheolwyr i weld yr asedau TG o fewn eu gwasanaeth maent yn gyfrifol amdanynt a diweddarau statws asedau ar TopDesk.**

CYNLLUN STEM GOGLEDD

1. Cefndir

1.1 Mae STEM ('Science, Technology, Engineering and Mathematics in education and training') Gogledd yn brosiect sy'n cael ei ariannu yn rhannol gan gronfa Gymdeithasol Ewrop trwy Lywodraeth Cymru, yn cynnig cyfleoedd i ddisgyblion 11-19 oed ar draws Gwynedd, Ynys Môn a Chonwy ddysgu mwy am Wyddoniaeth, Technoleg, Peirianeg a Mathemateg. Mae STEM yn derbyn cefnogaeth gan Gyngor Gwynedd, Cyngor Ynys Môn a Chyngor Conwy yn ogystal â Magnox a'r Awdurdod Datgomisiynu Niwclear. Mae disgwyl i'r prosiect redeg tan ddiwedd 2022.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau bod trefniadau priodol mewn lle ar gyfer cyflawni amcanion cynllun STEM, drwy ychwanegu gwerth i'r cwricwlwm ac anelu i ysbrydoli ac annog disgyblion i ystyried pwysigrwydd pynciau STEM a'u perthnasedd i yrfaeoddd posib y dyfodol. Er mwyn cyflawni hyn, roedd yr archwiliad yn cwmpasu gwirio'r trefniadau sydd mewn lle i wireddu'r amcanion, gan gynnwys sicrhau bod cytundebau priodol yn bodoli, bod ceisiadau grant yn cael eu gwneud yn amserol ac yn gyflawn, a bod y targedau perfformiad yn cael eu monitro'n briodol.

3. Lefel Sicrwydd yr Archwiliad

3.1 Gwiriwyd y rheolaethau ar gyfer lliniaru risgiau. Mae asesiad yr archwiliwr yn dod i'r casgliad fod lefel sicrwydd yr archwiliad fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
UCHEL	Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.

4. Prif Ddarganfyddiadau

- 4.1 Derbyniwyd copi o'r llythyr cynnig/cytundeb rhwng Cyngor Gwynedd a'r Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO) wedi ei arwyddo yn ddyddiedig 13 Gorffennaf 2018.
- 4.2 Mae Cyngor Gwynedd yn cyfrannu hyd at £150,000 o gyllid gyfatebol ar gyfer y cynllun ac yn gyfrifol am dderbyn yr holl gyfraniadau cyllid cyfatebol gan y partneriaid. Gwelwyd dogfennau yn cefnogi a chymeradwyo yr arian gan y 3 sir, Cyngor Gwynedd, Cyngor Môn a Chyngor Conwy.
- 4.3 Gwelwyd bod cofrestr risg wedi ei greu ac yn cael ei ddiweddarau bob chwarter. Gwelwyd dystiolaeth bod y fersiwn diweddaraf wedi ei greu ar 01/02/2021. Gwelwyd bod pob risg sy'n gysylltiedig â'r rhaglen STEM wedi cael eu hasesu gan ddefnyddio system Asesiad Risg Cyngor Gwynedd.

- 4.4 Cyngor Gwynedd sydd yn gyfrifol am y gyllideb ar draws y rhanbarth, yn ogystal â pharatoi a chyflwyno'r hawliadau chwarterol rhanbarthol i WEFO. Gwiriwyd sampl o hawliadau a gwelwyd bod pob rhan yn gyflawn. Derbyniwyd ddogfennau anfonwyd i WEFO ar gyfer y cyfnod Tachwedd 2020 – Ionawr 2021 sy'n cefnogi'r hawliadau, a gwelwyd eu bod yn briodol gan ddangos trywydd clir i'r banc.
- 4.5 Gwelwyd dystiolaeth gan ymgynghorwyr allanol bod cynnydd y Cynllun STEM yn erbyn y targedau a sefydlir gan WEFO yn dda hyd yn hyn, gan gydnabod bod y pandemig wedi tarfu'n sylweddol ar y gweithgareddau. Mae'r Swyddog Monitro a Chyllid yn defnyddio taenlenni excel ar gyfer monitro gwariant, incwm a 'simplified costs' yn rheolaidd ac er mwyn monitro'r buddiolwyr. Adroddir gwybodaeth monitro yn ffurfiol i WEFO bob chwarter fel rhan o'r broses hawlio ac adrodd.

FFIOEDD CARTREFI PREIFAT

1. Cefndir

1.1 Gwelwyd cynnydd sylweddol yn ddiweddar ar y ffioedd ychwanegol â godwyd gan gartrefi gofal preifat. Mae rhain yn ychwanegol i bris lleoliad ac ar gyfer gwasanaethau megis torri gwallt, teithio i apwyntiadau, a phapurau newydd. Y pryder yw nad yw'r preswylwyr yn derbyn y gwasanaethau ar pob achlysur, gyda'r cartrefi yn manteisio ar y cyfle i ennill arian ychwanegol.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau bod yr adolygiad o ffioedd cartrefi preifat a'r costau ychwanegol a gynhaliwyd gan yr Adran a'r manylion a gyflwynwyd i'r Cabinet ar 9fed Mawrth 2021 yn gywir ac yn adlewyrchiad teg o'r sefyllfa gyfredol.

3. Lefel Sicrwydd yr Archwiliad

3.1 Gwiriwyd y rheolaethau ar gyfer lliniaru risgiau. Mae asesiad yr archwiliwr yn dod i'r casgliad fod lefel sicrwydd yr archwiliad fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
UCHEL	Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.

4. Prif Ddarganfyddiadau

4.1 Yn dilyn cyfarfod gyda'r Uwch Reolwr Busnes a'r Rheolwr Tîm Prosiectau Iechyd, Oedolion a Llesiant, cadarnhawyd fod ymchwiliad manwl eisoes wedi ei gynnal ar ffioedd cartrefi preifat, gyda adroddiad yn nodi'r opsiynau syddar gael wedi eu cyflwyno i'r Cabinet yn ddiweddar. Yn sgil hyn, penderfynwyd peidio ail-adrodd y gwaith hynny, ond yn hytrach gwirio fod yr holl wybodaeth a'r data a gasglwyd yn ystod yr ymchwiliad wedi ei ddehongli yn gywir, a bod yr adroddiad gyflwynwyd i'r Cabinet yn adlewyrchiad cywir o'r sefyllfa.

4.2 Mae'r ymchwiliad i ffioedd cartrefi preifat ar waith ers 2019 gyda rhwystradau yn sgîl y pandemig wedi arafu'r cynnydd. Ers hynny mae'r adran wedi cynnal cyfarfodydd gyda rheolwyr y cartrefi ac wedi danfon holiaduron ar gyfer cael gwell dealltwriaeth o'u sefyllfa ariannol. Yn ogystal, maent wedi gwirio prosesau cynghorau eraill ar draws Cymru er mwyn deallt a gweld oblygiadau newid prosesau ar yr adran, y preswylwyr ac ar y cartrefi.

4.3 Y consensws yw nad yw'r ffi safonol a delir gan y Cyngor ar gyfer preswylwyr yn ddigonol ar gyfer cyrraedd gofynion costau staffio, hyfforddiant a.y.b, gyda'r ffioedd ychwanegol a godwyd yn ffordd o ennill rhagor o arian i gynnal y busnes.

- 4.4 Mae'r data a'r wybodaeth uchod wedi ei gyflwyno i'r Cabinet ac wedi ei drafod yng nghyfarfod Mawrth 9^{fed} 2021, ble penderfynwyd ymateb i'r materion adnabuwyd drwy roi arian ychwanegol i'r darparwyr fel eu bod yn gallu talu gwir cyflog byw i'w staff, gan barhau gyda thrafodaethau ag Llywodraeth Cymru ar ran ariannu'r costau uwch yn y maes, yn benodol costau ariannu staff.
- 4.5 Gwelwyd fod yr holl wybodaeth a thystiolaeth yn y papurau gwaith yn cefnogi'r adroddiad a gyflwynwyd i'r Cabinet.

GORFODAETH FFYRDD A PHARCIO

1. Cefndir

1.1 Mewn blwyddyn lle ni deithiodd llawer dramor ar wyliau, gwelwyd llawer yn dod i ardaloedd hardd yn Eryri. Gwelwyd achosion yn ystod y flwyddyn o niferoedd mawr o gerbydau yn parcio'n anghyfreithlon ar hyd clirffyrdd megis y lon rhwng Nant Peris a Phenygwryd.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau fod trefniadau addas mewn lle i ymateb i faterion parcio yn dilyn trafferthion gydag ymwelwyr yn gorlenwi mewn llefydd poblogaidd gyda thwristiaeth. Er mwyn cyflawni hyn, roedd yr archwiliad yn cwmpasu gwirio cynlluniau, eu gweithrediad a'r canlyniadau i sicrhau eu bod yn briodol, wedi cael eu gweithredu'n llwyddiannus ac yn ymateb i'r holl broblemau parcio.

3. Lefel Sicrwydd yr Archwiliad

3.1 Gwiriwyd y rheolaethau ar gyfer lliniaru risgiau. Mae asesiad yr archwiliwr yn dod i'r casgliad fod lefel sicrwydd yr archwiliad fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
DIGONOL	Mae rheolaethau mewn lle i gyflawni amcanion ond bod agweddau lle gellir tynhau ar y trefniadau i liniaru'r risgiau ymhellach.

4. Sgôr Risg Cyfredol

4.1 Mae risgiau'r archwiliad fel a ganlyn:

<u>Lefel Risg</u>	<u>Nifer</u>
UCHEL IAWN	0
UCHEL	0
CANOLIG	2
ISEL	0

5. Prif Ddarganfyddiadau

5.1 Nodir ar wefan gyhoeddus y Cyngor "Y Cyngor sy'n rheoli parcio ar y stryd a meysydd parcio'r Cyngor yng Ngwynedd. Os na fyddwch yn cadw at y rheolau parcio, byddwch yn derbyn dirwy (Rhybudd Talu Cosb) ar ffenestr eich cerbyd". Mae gwybodaeth glir yma hefyd yn amlygu'r gwahanol ddirwyon a sut i'w hosgoi trwy barcio'n gyfreithlon. Credir bod gwybodaeth ddigonol ar gael i'r cyhoedd am reolaeth parcio'r Cyngor.

- 5.2 Gwiriwyd gynllun ble mae arwyddion ffordd wedi'u gosod ar hyd y lôn o Nant Peris i Benygwryd. Mae arwyddion 'clirffordd' sy'n golygu ni ddylai gerbyd stopio ar unrhyw adeg o gwbl ar y lôn wedi'u gosod yn gyson ar ei hyd. Gwelwyd bod 21 man ble mae arwyddion 'clirffordd' yma. Mae arwyddion yn dangos ceir yn cael eu towio hefyd wedi'u gosod ar y ffordd i rybuddio gyrwyr ymhellach.
- 5.3 Credir bod trefn rota staff yn deg ac yn effeithiol gan ei bod yn sicrhau bod nifer o ardaloedd yn cael sylw yn aml. Mae'r staff i gyd yn barhaol a nid oes cynnydd yn y staff ar gyfer yr haf. Hysbysebwyd swyddi tymhorol yn y gorffennol ond ni dderbyniwyd llawer o ddi-ddordeb. Mae pot arian yn sgil COVID yn golygu bod 3 swydd newydd wedi'u creu yn y gwasanaeth ar sail contract 12 mis i gychwyn. Credir bydd hyn yn lliniaru unrhyw risgiau cysylltiedig â diffyg staffio dros y tymhorau prysuraf.
- 5.4 PPCC (Partneriaeth Prosesu Cosbau Cymru) sydd yn gyfrifol am gasglu arian y dirwyon roddir gan Gyngor Gwynedd. Ar amser yr archwiliad, derbyniwyd adroddiad gan PPCC yn nodi bod 1744 allan o 1823 dirwy wedi'u talu ac un wedi'u apelio ers 01/01/2019. Mae'r drefn apelio i PPCC ar eu gwefan.
- 5.5 Ar amser yr archwiliad, yr Heddlu yn unig oedd gyda hawl i dowio ceir wedi parcio'n anghyfreithlon. Mae polisi towio wedi'i lunio ac yn y cyfnod drafft. Mae gofyn i gynrychiolaeth cyfreithiol o'r Cyngor wirio'r polisi cyn ei gyflwyno i'r cabinet. Mae'n bryder hefyd bod y dirwyon (£25 neu £35 os cant eu talu o fewn 14 diwrnod) yn annigonol i atal gyrwyr barcio'n anghyfreithlon. Nid oes gan y Cyngor hawl i roi dirwyon uwch oherwydd bod y ffigyrau wedi'u nodi gan ddeddf genedlaethol. Gwelwyd lythyr anfonwyd at Lywodraeth Cymru ar 11^{eg} o Dachwedd 2020 yn holi os oes modd i Gyngor Gwynedd gael hawliau i dowio cerbydau wedi parcio'n anghyfreithlon a rhoi cosbau uwch. Mae'r Cyngor yn parhau i ddisgwyl ymateb cadarn ynglŷn â'r ymholiad.

6. Camau Gweithredu

Mae'r Arweinydd Tîm Parcio a'r Rheolwr Parcio a Gwaith Stryd wedi ymrwymo i weithredu'r camau canlynol i liniaru'r risgiau a amlygwyd:

- Parhau i gyfathrebu gyda Llywodraeth Cymru i gael mwy o hawliau i Gyngor Gwynedd ddiogelu ffyrdd yr ardal.
- Cyflwyno polisi towio diwygiedig i'r Cabinet.

DIGONOLRWYDD DATA

1. Cefndir

1.1 Statws a roddir gan y Comisiwn Ewropeaidd i wledydd tu allan i'r Ardal Economaidd Ewropeaidd (AEE) yw digonolrwydd data. Rhoddir y statws pan mae'r Comisiwn yn gwybod bod data personol yn cael ei ddiogelu yn y wlad cystal a fuasai o dan ddeddfwriaeth Ewropeaidd.

1.2 Yn dilyn Brexit, mae risg na fydd trefniadau diogelu data personol y DU yn cael eu barnu'n ddigonol. Gall hyn amharu ar allu'r Cyngor i gael mynediad at ddata personol y mae'n gyfrifol amdanynt os ydynt yn symud trwy'r AEE neu yn cael eu storio yno. Mae'r cyfnod pontio sy'n galluogi data i symud yn rhwydd rhwng y DU a'r AEE wedi dod i ben ar y 30^{ain} o Fehefin 2021.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau fod trefniadau addas mewn lle i gydymffurfio gyda rheoliadau digonolrwydd data yr Undeb Ewropeaidd i osgoi trafferthion yn sgil Brexit. Er mwyn cyflawni hyn, roedd yr archwiliad yn cwmpasu gwirio trefniadau asesu ac adrodd ar risgiau perthnasol a gwirio pa gamau gymerwyd i liniaru'r risgiau o beidio â chydymffurfio â'r gofynion perthnasol.

3. Lefel Sicrwydd yr Archwiliad

3.1 Gwiriwyd y rheolaethau ar gyfer lliniaru risgiau. Mae asesiad yr archwiliwr yn dod i'r casgliad fod lefel sicrwydd yr archwiliad fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
UCHEL	Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.

4. Prif Ddarganfyddiadau

4.1 Mae digonolrwydd data wedi ei nodi ar y gofrestr risg Brexit gyda sgôr risg o 4 ac mae'r Pennaeth Cynorthwyol - Technoleg Gwybodaeth fel y swyddog cyfrifol. Y prif risg nodir yw: *'Methu cael mynediad at ddata sy'n cael ei gadw yn yr UE'*. Mae risgiau cysylltiedig â mesurau rheoli addas wedi'u nodi. Mae'r cofnod yn dangos bod ystyriaeth wedi'i roi i'r risgiau perthnasol gan y Cyngor.

4.2 Gwelwyd sawl e-bost gan swyddog TG i reolwyr mewn gwahanol adrannau o fewn y Cyngor yn ymholi os oeddynt yn defnyddio systemau oedd yn storio data personol y tu allan i'r DU. Roedd e-byst hefyd wedi eu hanfon yn uniongyrchol i gwmnïau sy'n gwasanaethu'r Cyngor yn ymholi am eu trefniadau parthed digonolrwydd.

4.3 Adroddwyd ni fydd angen llunio hyfforddiant newydd ar gyfer staff mewn perthynas â Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol (RhDDC)/'GDPR' yn sgil unrhyw benderfyniad. Mae fersiwn y DU o RhDDC yn seiliedig ar y rheoliad Ewropeaidd ac felly mae unrhyw hyfforddiant RhDDC sydd wedi ei fynychu yn y gorffennol yn parhau i fod yn berthnasol.

CYFRIFON HARBYRAU**1. Cefndir**

1.1 Yn unol â'r gofynion statudol o dan Ddeddf Harbyrau 1964 mae'n rhaid i Wynedd, fel awdurdod harbyrau, ddarparu datganiad cyfrifon blynyddol sy'n ymwneud â gweithgareddau harbyrau Pwllheli, Porthmadog, Abermaw ac Aberdyfi.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau cywirdeb datganiad blynyddol 'Harbyrau' ar gyfer y flwyddyn 2020/21, yn ogystal â chadarnhau bod rheolaethau mewnol priodol mewn lle.

3. Lefel Sicrwydd yr Archwiliad

3.1 Gwiriwyd y rheolaethau ar gyfer lliniaru risgiau. Mae asesiad yr archwiliwr yn dod i'r casgliad fod lefel sicrwydd yr archwiliad fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
UCHEL	Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.

4. Prif Ddarganfyddiadau

4.1 Gellir datgan sicrwydd o gywirdeb datganiadau cyfrifyddu 'Harbyrau' ar gyfer y flwyddyn ariannol 2020/21. Yn seiliedig ar y profion a gynhaliwyd, gwelwyd fod trywydd archwilio priodol i'r ffigyrau ac y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion. Mae cyfrifon priodol wedi'u cadw a chynhelir cysoniadau banc fel rhan o weithgareddau ar draws y Cyngor.

4.2 Yn seiliedig ar y profion a gynhaliwyd gwelwyd fod sampl o daliadau wedi eu cefnogi gydag anfonebau neu dderbynebau priodol, a bod treth ar werth wedi ei drin yn briodol. Oherwydd amgylchiadau COVID, nid oedd modd gwirio ffurflenni a derbyniadau taliadau arian mân. Roedd hefyd trywydd priodol i sampl o drosglwyddiadau eraill a wnaethpwyd drwy drosglwyddiadau mewnol.

4.3 Gweinyddir costau staff drwy Uned Cyflogau Cyngor Gwynedd ble chymhwyswyd gofynion TWE ac Yswiriant Gwladol yn briodol. Cofnodir y costau staffio yma yn briodol yn y datganiad a sicrhawyd bod gan sampl o'r swyddogion yma gytundebau cyflogaeth briodol.

4.4 Cefnogir ffigwr asedau sefydlog ar y datganiadau cyfrifyddu gan gofrestr asedau.

**CYFRIFON PWYLLGOR POLISI CYNLLUNIO AR Y CYD
(CYNGHORAU GWYNEDD A MÔN)**

1. Cefndir

1.1 Mae'r Pwyllgor Polisi ar y Cyd yn gyd-bwyllgor a sefydlwyd yn unol ag Adran 101 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 gan Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn. Mae'n ofynnol i gyfrifon ar wahân gael eu cynhyrchu ar gyfer cyd-bwyllgorau. Gan mai Cyngor Gwynedd sy'n arwain ar y gwasanaeth cyllid a chyfrifeg i'r cyd-bwyllgor hwn, Cyngor Gwynedd sydd felly â'r cyfrifoldeb am gwblhau'r datganiad ariannol.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau cywirdeb datganiad blynyddol y Pwyllgor ar gyfer y flwyddyn ariannol 2020/21, yn ogystal â chadarnhau bod rheolaethau mewnol priodol mewn lle.

3. Lefel Sicrwydd yr Archwiliad

3.1 Gwiriwyd y rheolaethau ar gyfer lliniaru risgiau. Mae asesiad yr archwiliwr yn dod i'r casgliad fod lefel sicrwydd yr archwiliad fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
UCHEL	Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.

4. Prif Ddarganfyddiadau

4.1 Gellir datgan sicrwydd o gywirdeb datganiadau cyfrifyddu Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd (Cyngorau Gwynedd a Môn) ar gyfer y flwyddyn ariannol 2020/21. Yn seiliedig ar y profion a gynhaliwyd, gwelwyd bod trywydd archwilio priodol i'r ffigyrau ac y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion. Mae cyfrifon priodol wedi'u cadw a chynhelir cysoniadau banc fel rhan o weithgareddau ar draws y Cyngor.

4.2 Yn seiliedig ar y profion a gynhaliwyd, gwelwyd fod y sampl o daliadau â ddetholwyd wedi eu cefnogi gydag anfonebau perthnasol i'r cyfnod dan sylw, a bod treth ar werth wedi ei drin yn briodol. Roedd hefyd trywydd priodol i sampl o drosglwyddiadau eraill a wnaethpwyd drwy drosglwyddiadau mewnol.

4.3 Gweinyddir costau staff drwy Wasanaeth Cyflogau Cyngor Gwynedd ble chymhwyswyd gofynion TWE ac Yswiriant Gwladol yn briodol. Cofnodir y costau staffio yma yn briodol yn y datganiad, a sicrhawyd bod gan sampl o'r swyddogion yma gytundebau cyflogaeth priodol.

CYFRIFON BWRDD UCHELGAIS ECONOMAIDD GOGLEDD CYMRU**1. Cefndir**

1.1 Mae Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn grŵp o sefydliadau preifat a chyhoeddus sydd wedi ymrwymo i hyrwyddo twf economaidd yn Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Gwynedd a Wrecsam. Mae eu hamcanion allweddol yn cynnwys annog buddsoddiad busnes yng Ngogledd Cymru, gan helpu cwmnïau lleol i fanteisio ar gyfleoedd y gadwyn gyflenwi, ac annog sgiliau cysylltiedig â gwaith yn y rhanbarth.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau cywirdeb datganiad blynyddol y Bwrdd ar gyfer y flwyddyn 2020/21, yn ogystal â chadarnhau bod rheolaethau mewnol priodol mewn lle.

3. Lefel Sicrwydd yr Archwiliad

3.1 Gwiriwyd y rheolaethau ar gyfer lliniaru risgiau. Mae asesiad yr archwiliwr yn dod i'r casgliad fod lefel sicrwydd yr archwiliad fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
UCHEL	Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.

4. Prif Ddarganfyddiadau

4.1 Gellir datgan sicrwydd o gywirdeb datganiadau cyfrifyddu Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru ar gyfer y flwyddyn ariannol 2020/21. Yn seiliedig ar y profion a gynhaliwyd, gwelwyd fod trywydd archwilio priodol i'r ffigyrau ac y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion. Mae cyfrifon priodol wedi'u cadw, cynhelir cysoniadau banc fel rhan o weithgareddau ar draws y Cyngor a gwelwyd y cyflwynwyd cofrestrau risg i'r Bwrdd.

4.2 Yn seiliedig ar y profion a gynhaliwyd gwelwyd fod y sampl o daliadau a ddetholwyd wedi eu cefnogi gydag anfonebau, a bod treth ar werth wedi ei drin yn briodol. Roedd hefyd trywydd priodol i sampl o drosglwyddiadau eraill â wnaethpwyd drwy drosglwyddiadau mewnol.

4.3 Gweinyddir costau staff drwy Uned Cyflogau Cyngor Gwynedd ble chymhwyswyd gofynion TWE ac Yswiriant Gwladol yn briodol. Cofnodir y costau staffio yma yn briodol yn y datganiad a sicrhawyd bod gan sampl o'r swyddogion yma gytundebau cyflogaeth priodol.

TALIADAU I WEITHWYR GOFAL

1. Cefndir

- 1.1 Cyhoeddodd y Prif Weinidog, Mark Drakeford, ar 1 Mai 2021 bydd yn rhoi taliad o £500 i dros 64,000 o weithwyr y sector gofal a chymdeithasol ar draws Cymru er mwyn cydnabod eu gwaith caled dros amser heriol y pandemig. Ar y pryd, dywedodd y Prif Weinidog fod staff sy'n darparu gofal yn y cartref ac mewn cartrefi gofal yn aml yn derbyn elfen uwch o risg ac y byddai'r taliadau ychwanegol yn cydnabod hynny. Ar ddechrau Mehefin, cafodd y taliad ei ymestyn i gynnwys staff cegin a chynorthwyr personol mewn cartrefi gofal, gweithwyr asiantaeth, a gweithwyr cymorth gofal cartref.
- 1.2 Mewn datganiad, dywedodd Llywodraeth y DU eu bod wedi rhoi £2.3bn i Lywodraeth Cymru at gefnogi pobl, busnesau a gwasanaethau cyhoeddus yn ystod y pandemig, fodd bynnag, adroddwyd bod y taliadau yn gysylltiedig â chyflogaeth ac felly yn destun treth incwm ac Yswiriant Cenedlaethol.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

- 2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau fod trefniadau addas mewn lle i weinyddu taliadau a wneir o dan y cynllun taliad arbennig sef y £500 a dalwyd i weithwyr gofal, yn ogystal â sicrhau bod y taliadau yn ddilys, yn gywir ac wedi cael eu gwneud yn amserol fel bod modd hawlio ad-daliadau yn ôl gan Lywodraeth Cymru yn llawn. Roedd yr archwiliad hefyd yn cwmpasu archwilio'r broses apêl a threfniadau ar gyfer delio â cheisiadau hwyr.
- 2.2 Er mwyn cyflawni hyn, adolygwyd y trefniadau ar gyfer adnabod, cyfathrebu a dilysu taliadau, gwirio'r sampl o daliadau a wnaed i sicrhau eu bod yn gymwys, yn gywir ac amserol, yn ogystal ag adolygu trefniadau ar gyfer y proses apêl, adrodd at Lywodraeth Cymru ac ad-hawlio taliadau. Mae'r adroddiad terfynol hwn yn gwirio bod yr arian wedi cael eu hawlio a'u derbyn yn gywir a chyflawn gan Lywodraeth Cymru ynghyd â chau unrhyw faterion/ymholiadau a ddaeth i'n sylw yn ystod yr adroddiad interim yn cynnwys cadarnhau dyddiad cau yr apeliadau ac adennill taliadau dyblyg.

3. Lefel Sicrwydd yr Archwiliad

- 3.1 Gwiriwyd y rheolaethau ar gyfer lliniaru risgiau. Mae asesiad yr archwiliwr yn dod i'r casgliad fod lefel sicrwydd yr archwiliad fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
UCHEL	Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.

4. Prif Ddarganfyddiadau

- 4.1 Gwelwyd bod trefniadau addas mewn lle ar gyfer gweinyddu a phrosesu ceisiadau am daliadau i weithwyr gofal. Adroddwyd priodoldeb ar gyfer cyfarwyddiadau dosbarthu i holl weithwyr/rheolwyr, darparwyr allanol ac unigolion cymwysedig i allu dilysu cymhwysedd gan y Cyngor yn yr adroddiad interim (cyhoeddwyd Tachwedd 2020).
- 4.2 Adolygwyd y cais ad-hawlio a gyflwynwyd i Lywodraeth Cymru cyn y dyddiad cau, Mawrth 2021 a gwelwyd bod taliadau wedi cael eu derbyn yn gyflawn (hyd at 29/03/21).
- 4.3 Gwelwyd bod taliadau dyblyg wedi cael eu hadnabod a chadarnhawyd o'r taliadau dyblyg bod Cyngor Gwynedd yn gyfrifol am adennill bump ohonynt. Eglurwyd bod pedwar o'r rhain wedi cael eu adennill drwy anfoneb a derbyniwyd cadarnhad gan y Rheolwr Cyflogau bod un ohonynt wedi cael ei adennill drwy'r gyflogres.
- 4.4 Gwelwyd bod y taliadau wedi cael eu ad-hawlio yn llawn hyd at 31/03/2021 gan gynnwys addasu'r cais ad-hawlio i adlewyrchu'r newidiadau/adennill y pedwar taliad dyblyg. Fodd bynnag, cafodd un o'r taliadau dyblyg ei anfonebu yn Ebrill, hynny yw ar ôl i'r cais ad-hawlio cael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru, yn ogystal adroddwyd bod cais ychwanegol wedi cael ei dalu ar ddiwedd y cyfnod. Eglurwyd bod Llywodraeth Cymru wedi'i ganiatáu cyn ei weithredu. Gwelwyd bod yr adroddiad/ffigyrau a adroddwyd i Lywodraeth Cymru wedi cael eu haddasu i adlewyrchu y newidiadau hyn, yn cynnwys cais arall am ad-daliad wedi cael ei gwblhau yn gywir a chyflawn.
- 4.5 Cysonwyd y cais ad-daliad a'r gwariant adroddwyd i Lywodraeth Cymru yn erbyn y cyfriflyfr ac ymddengys eu bod yn cysoni gyda'r taliadau gweinyddu wedi'u hawlio.

TALEION PENSIYNAU NEWYDD

1. Cefndir

1.1 Yn ystod blwyddyn ariannol 2020/21 hyd at Rhagfyr 2020, ymddengys bod 413 o unigolion wedi eu sefydlu fel taleion newydd. Mae Cronfa Bensiwn Cyngor Gwynedd yn gweinyddu pensiynau i dros 50 o sefydliadau/cyflogwyr yn cynnwys cynnal gwiriadau, amcangyfrifo, prosesu a chymeradwyo taleion newydd. Ers y pandemig, mae swyddogion y Gwasanaeth Pensiynau yn gweithio o gartref, gyda swyddog yn dychwelyd i'r swyddfa yn rheolaidd i sganio dogfennau i'r system i'w gweithredu. Cedwir copïau electronig ar system weithredol Altair, ble hefyd gellir archifo dogfennau.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau bod trefniadau priodol mewn lle ar gyfer sefydlu taleion newydd. Roedd yr archwiliad yn cwmpasu dethol sampl o daleion newydd gan sicrhau bod y wybodaeth a thystiolaeth berthnasol wedi ei dderbyn ar gyfer eu prosesu yn gywir.

3. Lefel Sicrwydd yr Archwiliad

3.1 Gwiriwyd y rheolaethau ar gyfer lliniaru risgiau. Mae asesiad yr archwiliwr yn dod i'r casgliad fod lefel sicrwydd yr archwiliad fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
UCHEL	Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.

4. Prif Ddarganfyddiadau

4.1 Gwelwyd yn ystod y pandemig bod y gwasanaeth wedi gallu parhau i weithio o dan y drefn newydd heb gyfaddawdu ar ddiogelwch, prosesu dogfennau a thaliadau drwy lif gwaith sydd gyda trywydd archwilio yn bodoli ac ymddengys bod gwahaniaethau mewn ddyletswyddau wedi cael eu gweithredu yn briodol wrth dderbyn, amcangyfrif, prosesu a thalu i aelodau.

4.2 Detholwyd sampl o daleion newydd ar hap o Ebrill 2020 hyd at Rhagfyr 2020. O'r sampl o 20 a wiriwyd gwelwyd bod tystiolaeth ddigonol ar gyfer ymaelodi, bod gwiriadau priodol wedi cael eu cynnal drwy holi am fanylion cyflogaeth hanesyddol aelodau, llythyr amcangyfrifo pensiynau wedi cael ei ddsbarthu a'r ffurflen gais wedi cael ei dychwelyd gyda penderfyniad gan yr aelod. Gwelwyd hefyd ffurflenni TR27 yn awdurdodi taliadau a copi o'r llythyr i'r aelodau yn eu hysbysu o'r taliadau pensiwn.

- 4.3 O'r sampl a ddetholwyd, gwelwyd hefyd bod trywydd archwilio yn bodoli yn dangos bod gwiriadau o fanylion, amcangyfrifon a thaliadau a'u bod wedi eu cynnal gan wahanol swyddogion i sicrhau gwahaniad mewn dyletswyddau.
- 4.4 Gwiriwyd sampl o 12 taleion a gwelwyd bod tystiolaeth priodol wedi'u derbyn ar gyfer amcangyfrifo nifer blynyddoedd o wasanaeth mewn cyflogaeth a'u bod wedi'u prosesu'n gywir a gwelwyd bod y taliadau yn cytuno â'r hyn a hysbyswyd i'r aelod.

GRANTIAU BUSNES LLYWODRAETH CYMRU

1. Cefndir

1.1 Fel rhan o becyn ysgogiad cyllidol Llywodraeth Cymru i gefnogi busnesau Cymru drwy gyfnod y pandemig COVID19, cyflwynwyd dau grant ar gyfer rhoi cefnogaeth gyllidol i fusnesau a sefydliadau dielw i'w helpu i aros yn hyfyw. Mae Cyngor Gwynedd, ynghyd ag awdurdodau lleol eraill wedi cefnogi'r fenter drwy gytuno i weinyddu'r grantiau.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau fod trefniadau addas mewn lle ar gyfer gwirio, gweinyddu a phrosesu ceisiadau am Grantiau COVID-19 cysylltiedig ag Ardrethi Annomestig (NDR) i Fusnesau yng Nghymru a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ym Mawrth 2020 (gwerth £25,000 a £10,000) er mwyn cynnig cymorth i fusnesau Cymru sydd yn dioddef caledi ariannol yn sgil y pandemig. Er mwyn cyflawni hyn, roedd yr archwiliad yn cwmpasu dethol sampl o geisiadau llwyddiannus gan wirio eu bod yn gymwys i'r grant, a'r drefn briodol wedi ei ddilyn wrth eu prosesu.

3. Lefel Sicrwydd yr Archwiliad

3.1 Gwiriwyd y rheolaethau ar gyfer lliniaru risgiau. Mae asesiad yr archwiliwr yn dod i'r casgliad fod lefel sicrwydd yr archwiliad fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
UCHEL	Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.

4. Prif Ddarganfyddiadau

- 4.1. Detholwyd sampl o 100 cais llwyddiannus, yn gymysgedd o geisiadau grant 1, gwerth £25,000 a grant 2, gwerth £10,000, gan wirio eu bod yn gymwys, a bod y dystiolaeth angenrheidiol wedi ei dderbyn ar gyfer eu cefnogi. Ar gyfer pob cais yn y sampl, yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru, roedd y busnes ar y rhestr ardrethi annomestig ar Fawrth 20^{fed}, 2020, a'r ymgeiswyr wedi derbyn taliad prydlon i'r cyfrifon banc cywir.
- 4.2 Gyda nifer o fusnesau yn talu dim treth ar y sail eu bod yn fusnesau bach, ac felly heb fil treth, nid oes gorfodaeth arnynt i adrodd unrhyw newid yn eu sefyllfa, megis os ydynt yn gadael neu werthu'r eiddo. O'r herwydd, roedd nifer o gyfrifon trethi busnes mewn enw busnes a all fod wedi gadael yr eiddo ers blynyddoedd. Rhaid felly oedd adnabod pwy oedd y gwir deilydd ar yr adeg roedd y cais yn cael ei chyflwyno er mwyn adnabod y rheini oedd yn gymwys i'r grantiau. Mae bwriad i ddiweddarau'r system gyda'r wybodaeth ychwanegol dderbyniwyd yn y broses grantiau, e.e. cyfeiriadau e-byst a rhifau ffôn.

- 4.3 Ni welwyd fod pob darn o ohebiaeth a thystiolaeth a dderbyniwyd gan ymgeiswyr wedi ei gadw yn erbyn y cyfrif perthnasol ar DIP, ac yn parhau ym mlychau e-bost y proseswyr. Cadarnhaodd y Rheolwr Trethi, oherwydd cynifer yr e-byst, byddai eu rhoi ar DIP yn amserol. Ar ddechrau'r broses derbyniwyd cymaint o geisiadau, a rhaid roedd eu prosesu ar frys fel bod y busnesau yn gallu parhau i fod yn hyfyw. Ychwanegodd nad oedd y staff yn dileu eu he-byst, felly byddai modd eu gweld yn y dyfodol, os angen.
- 4.4 Bu oddeutu 4,700 o geisiadau llwyddiannus am Grant 2 yn ôl y daenlen a oedd yn cynnwys manylion y taliadau. Roedd yr archwiliad wedi awgrymu 9 achosion o unigolyn wedi derbyn 3 taliad, fodd bynnag, bu ymchwil pellach gan y Rheolwr Trethi a chadarnhaodd bod 7 o'r achosion yma yn deilwng. 'Roedd ymchwil yn parhau i ddau o'r achosion eraill.
- 4.5 Roedd yna nifer uchel o geisiadau yn cael eu cyflwyno yn ddyddiol ar gychwyn y cyfnod prosesu grantiau a rhybudd clir yn cael ei roi i'r ymgeiswyr o'r rheolau a'r uchafswm o ddau grant. Er bod pob taliad wedi ei wirio, eglurwyd nad oedd posib sicrhau bod ceisiadau annilys wedi'u canfod ac felly mae posibilrwydd bod rhai wedi gallu cael eu talu ar gam/o ganlyniad twyll. Mae archwiliad allanol yn cael ei gynnal ar ran y llywodraeth gan Archwilio Cymru i edrych yn benodol ar achosion fel hyn ac unrhyw geisiadau twyllodrus.
- 4.6 Ar amser cynnal yr archwiliad, nid oedd posib cyflwyno rhagor o geisiadau, fodd bynnag roedd nifer o geisiadau heb eu prosesu gan nad oeddent yn cwrdd â'r meini prawf o ran y gwerth ardrethol. Pe byddai Asiantaeth y Swyddfa Brisió yn penderfynu addasu'r gwerth ardrethol neu drosglwyddo'r eiddo i'r rhestr ardrethi annomestig gan ôl ddyddio cyn yr 20^{fed} o Fawrth, 2020 mae'n bosib byddai'r ceisiadau yma yn deilwng am y taliad.

CRONFA'R DEGWM**1. Cefndir**

- 1.1 Pwrpas Cronfa'r Degwm yw hyrwyddo a chefnogi gweithgareddau gan elusennau cofrestredig. Mae modd i sefydliadau megis Eisteddfodau lleol, gweithgareddau celfyddydol, mudiadau addysg, hamdden a chwaraeon, cadwriaethol ac elusennau sy'n cefnogi pobl wael neu bobl anabl ymgeisio am grant o'r gronfa. Hyd 2019/20, roedd y gronfa yn cwmpasu Gwynedd, Conwy a Môn, gyda Gwynedd yn Awdurdod arweiniol. Erbyn hyn, mae'r gronfa wedi ei datgymalu rhwng yr awdurdodau.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

- 2.1 Bwriad yr archwiliad oedd cynnal gwiriad annibynnol o ddatganiad o gyfrifon y Gronfa Degwm am y flwyddyn ariannol 2020/21 yn unol â gofynion y Comisiwn Elusennau.

3. Lefel Sicrwydd yr Archwiliad

- 3.1 Gwiriwyd y rheolaethau ar gyfer lliniaru risgiau. Mae asesiad yr archwiliwr yn dod i'r casgliad fod lefel sicrwydd yr archwiliad fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
UCHEL	Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.

4. Prif Ddarganfyddiadau

- 4.1 Pan fo incwm blynyddol elusen dros £25,000, yna rhaid cynnal archwiliad annibynnol o'r cyfrifon yn unol â gofynion y Comisiwn Elusennau. Gan nad oedd incwm o fuddsoddiadau'r gronfa yn uchafu'r trothwy yma ym mlwyddyn ariannol 2019/20, yna ni gynhaliwyd archwiliad mewnol ar y cyfrifon. Fodd bynnag, yn dilyn buddsoddi arian y gronfa er mwyn denu llog uwch, rhagorwyd y trothwy incwm ym mlwyddyn ariannol 2020/21.
- 4.2 Yn unol â gofynion y Comisiwn Elusennau, gellir datgan sicrwydd o gywirdeb datganiad o gyfrifon Cronfa'r Degwm ar gyfer y flwyddyn ariannol 2020/21. Yn seiliedig ar y profion a gynhaliwyd, gwelwyd fod trywydd archwilio priodol i'r ffigyrau.

GRANT CYMORTH TAI

1. Cefndir

1.1 Dyrannwyd dros £5 miliwn o grant i Gyngor Gwynedd gan Lywodraeth Cymru yn ystod 2020-21 fel rhan o gynllun Cymorth Tai. Mae'r cynllun yn comisiynu ac ariannu nifer o ddarparwyr i gynnig cymorth i unigolion bregus i gadw eu tenantiaeth ac osgoi digartrefedd, gyda'r nod o alluogi'r unigolion i fyw yn annibynnol drwy ddarparu gwasanaethau cefnogol yn gysylltiedig â thai. Gall y gwasanaeth gael ei ddarparu yng nghartref yr unigolyn neu mewn hostel, cartrefi gwarchodol, neu unrhyw dŷ lle ceir cefnogaeth. Mae'r cynllun yn rhoi cymorth i amrediad eang o bobl, megis pobl hŷn, pobl gyda phroblemau trais domestig, pobl sydd mewn perygl o fod yn ddigartref, pobl gyda phroblemau iechyd meddwl, anghenion camddefnyddio sylweddau yn ogystal ag anabledd dysgu.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau cywirdeb tystysgrif archwilio grant Cymorth Tai ar gyfer 2020-21, drwy wirio'r costau a hawliwyd, yn ogystal â sicrhau bod y Gwasanaeth wedi cydymffurfio ag amodau'r llythyr cynnig grant.

3. Lefel Sicrwydd yr Archwiliad

3.1 Gwiriwyd y rheolaethau ar gyfer lliniaru risgiau. Mae asesiad yr archwiliwr yn dod i'r casgliad fod lefel sicrwydd yr archwiliad fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
UCHEL	Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.

4. Prif Ddarganfyddiadau

4.1 Gellir datgan sicrwydd o gywirdeb tystysgrif archwilio grant Cymorth Tai ar gyfer y flwyddyn ariannol 2020-21. Yn seiliedig ar y profion a gynhaliwyd, gwelwyd fod trywydd archwilio priodol i'r ffigyrau ac y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.

TREFNIADAU GLANHAU

1. Cefndir

1.1 Mae trefniadau glanhau swyddfeydd ac adeiladau'r Cyngor yn dod o dan reolaeth yr Adran Tai ac Eiddo sydd â chyfrifoldeb am dros 50 o leoliadau a hyd at 100 o aelodau o staff yn gweithio mewn rolau rhan amser.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau bod trefniadau glanhau swyddfeydd a safleoedd yn briodol. Er mwyn cyflawni hyn, roedd yr archwiliad yn cwmpasu gwirio'r trefniadau gan sicrhau bod y gwaith wedi ei raglennu yn effeithiol gyda'r adnoddau sydd ar gael, bod canllawiau wedi eu cyfathrebu yn glir i staff er mwyn sicrhau cysondeb a safon, yn ogystal â iechyd a diogelwch y gweithwyr.

3. Lefel Sicrwydd yr Archwiliad

3.1 Gwiriwyd y rheolaethau ar gyfer lliniaru risgiau. Mae asesiad yr archwiliwr yn dod i'r casgliad fod lefel sicrwydd yr archwiliad fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
CYFYNGEDIG	Er bod rheolaethau mewn lle, mae angen gwella cydymffurfiaeth â'r rheolaethau a/neu gyflwyno rheolaethau newydd i leihau'r risgiau mae'r gwasanaeth yn agored iddynt.

4. Sgôr Risg Cyfredol

4.1 Mae risgiau'r archwiliad fel a ganlyn:

<u>Lefel Risg</u>	<u>Nifer</u>
UCHEL IAWN	0
UCHEL	1
CANOLIG	4
ISEL	0

5. Prif Ddarganfyddiadau

5.1 Mae trefniadau gwaith y gwasanaeth glanhau wedi bod yn gyson, gyda rhan helaeth o'r gwaith yn cael ei ffeilio ar bapur yn unig a chyfathrebu ar lafar neu dros y ffôn. Er bod hyn i'w ddisgwyl gan mai gweithwyr llaw yw'r staff, byddai'n fuddiol adolygu rhai o'r trefniadau i weld os yw'n bosib canfod ffyrdd gwahanol o weithio a manteisio ar y dechnoleg sydd ar gael.

- 5.2 Mae canllawiau cyffredinol ar gael i'r staff er mwyn cyflawni'r gwaith glanhau. Mae'r rhain yn cael eu defnyddio ar gyfer prif swyddfeydd y Cyngor yn ogystal ag unrhyw leoliadau eraill. Nid oes manylder o ran cynnwys a'r amser disgwylidig i gyflawni'r gwaith nac am unrhyw ofynion penodol mewn rhai safleoedd. Ymddengys bod unrhyw fanylder fel hyn yn wybodus i'r staff ond nid o reidrwydd wedi ei ddogfennu.
- 5.3 Nid oes cofnod canolog yn cael ei gadw o fanylion yr holl staff glanhau. Byddai'n fanteisiol i gadw unrhyw fanylion yn 'fyw' ar system megis iGwynedd er mwyn sicrhau mynediad i swyddogion eraill a sicrhau parhad gwasanaeth mewn sefyllfa pan mae swyddogion yn absennol.
- 5.4 Mae unrhyw ganllawiau a'r cytundeb lefel gwasanaeth yn seiliedig ar yr oriau glanhau a goruchwylio a oedd ar gael yn dyddio'n ôl cyn yr ail strwythuro a'r arbedion effeithlonrwydd. Mae rhai agweddau angen eu hadolygu i wirio os oes angen eu diweddarau er mwyn adlewyrchu'r adnoddau sydd bellach ar gael.
- 5.5 Mae darpariaeth y gwasanaeth yn cynnwys rhai cytundebau glanhau tu allan i'r Adran Tai ac Eiddo megis gyda'r Amlogfa neu Asiantaeth Cefnffyrdd. Gwelwyd enghraifft o fanyleb glanhau gan yr Asiantaeth Cefnffyrdd sydd yn fwy cynhwysfawr na'r canllawiau glanhau cyffredinol ac yn nodi holl anghenion glanhau'r safle. Er bod y staff yn ymwybodol o ofynion eu swydd mae manyleb yn ddefnyddiol iawn ar gyfer staff sy'n newydd neu ddim yn gyfarwydd â'r safle a hefyd yn ddefnyddiol ar gyfer anghenion monitro, herio perfformiad neu i gyfeirio ato mewn achos o gŵyn neu anghydweld rhwng y gwasanaeth glanhau a'r cleient.
- 5.6 Mae'r fframwaith cyflenwyr a benodwyd gan yr Uned Caffael yn cynnwys Lyreco fel y prif gyflenwr ar gyfer nwyddau glanhau. Yn sgil y pandemig Covid 19 ac yn enwedig ar gychwyn y cyfnod clo cyntaf gyda nwyddau glanhau a diheintio yn angenrheidiol, roedd prinder stoc wedi arwain at archebu drwy unrhyw gyflenwr a all gyflawni'r archeb yn sydyn. Roedd yn hanfodol bod y cyflenwr yn gallu darparu gwasanaeth dibynadwy a phrydlon ac o ganlyniad roedd defnydd o gyflenwyr tu allan i'r fframwaith. Yn ychwanegol gwelwyd bod rhai pryniant wedi eu gwneud yn uniongyrchol gan staff yn ystod y cyfnod yma gyda'r costau yn cael eu hadhawlio drwy'r system hunanwasanaeth. Yn sgil y pandemig lluniwyd trefn lle mae cyflenwadau llawer o'r nwyddau glanhau ychwanegol a diheintio yn cael eu harchebu yn ganolog ac yn cael eu darparu i bob adran fel yr angen.
- 5.7 Nid oes trefn benodol er mwyn rheoli a gwirio stoc nwyddau glanhau cyffredinol. Mae'r stoc yn cael ei archebu ar gais y staff glanhau gan amlaf. Caiff y rhan helaeth o stoc ei ddanfôn a'i storio mewn storfa yn y prif swyddfeydd sy'n golygu bod angen defnyddio adnoddau staff i'w cludo i'r lleoliadau eraill. Byddai ceisio dod i drefn fwy effeithlon gyda storfeydd pwrpasol ymhob safle lle'n briodol yn rhoi'r cyfle i wneud archebion mwy, gyda'r cyflenwyr yn eu cludo'n uniongyrchol gan leihau'r defnydd o adnoddau staff a'r angen i staff gludo cemegau.

5.8 Yn sgil y pandemig Covid 19, roedd gofynion glanhau wedi lleihau tra bod swyddfeydd yn wag mewn rhai lleoliadau. Fodd bynnag, roedd anghenion glanhau ychwanegol mewn manau cyhoeddus ac anghenion diheintio yn ogystal â chynnydd sylweddol mewn lleoliadau megis yr Amlogfa. O ganlyniad roedd yr oriau staff a weithiwyd wedi parhau'n gyson ar y cyfan. Wrth ddadansoddi'r data gwelwyd bod oriau sylfaenol staff wedi gostwng ychydig yn ystod y pandemig ond oriau goramser wedi cynyddu. Nid oedd hyn yn amlwg i ddechrau oherwydd cam-godio yn y cyfrifyfr goramser yn y flwyddyn 2020/21 oedd wedi eu rhoi yn erbyn cod oriau gwaith sylfaenol.

6. Camau Gweithredu

Mae'r Rheolwr Swyddfeydd a Glanhau wedi ymrwmo i weithredu'r camau canlynol i liniaru'r risgiau a amlygwyd:

- **Cadw cofnod canolog o fanylion cyswllt staff ar system megis iGwynedd er mwyn sicrhau parhad gwasanaeth.**
- **Ail ymweld â'r fframwaith cyflenwyr a thrafod os oes angen addasu'r rhestr o'r cyflenwyr sydd wedi eu cymeradwyo.**
- **Adolygu canllawiau gwaith a chytundeb lefel gwasanaeth a'u diweddarau os yn berthnasol.**
- **Adolygu'r trefniadau gyda chytundebau glanhau allanol a pharatoi manyleb benodol fel rhan o bob cytundeb.**
- **Adolygu trefniadau rheoli stoc a danfon nwyddau.**

